

Egy/első járványos év

egyházkerületi felügyelői jelentés 2020/2021

Magyarországi Evangélikus Egyház – Északi Egyházkerület

Dr. Fábri György

Amikor az egy évvel ezelőtti felügyelői jelentést tárgyaltuk, mindannyian az éppen kitört járvány viszonyai között igyekeztünk megtalálni családunk, gyülekezeti életünk, egyházunk s a magunk helyét, mozgásterét. Bár a hozzáértők figyelmeztettek, hogy az még csak a kezdet, hajlamosak voltunk néhány hónapos bezártsági időszakra készülni és az elviselendő nehézségeket és veszteségeket az akkor számokkal mérni. A mostani adatok és tapasztalások új belátásokat hoztak el: már elkezdhattük érzékelni, milyen üzenete van számunkra a járvány megjelenésének, mely pontokon alakítja át működésünket, mennyire van meg válságkezelési erőnk. Mindennek árnyékában zajlott az elmúlt egy év, ezért jelentésem három részre tagolódik: reagálásunk a pandémiára; egyházkerületi eseményeink-fejleményeink, és megfontolások a járvány hatásairól.

1. Szemben a járvánnyal

Az egyházkerületi és országos egyházvezetés, valamint a Püspöki Tanács számára a járványos idők elsődleges gyakorlati kérdése a gyülekezeti alkalmak megtartásáról való ajánlások megfogalmazása volt. A találkozások vágya, az istentiszteletek és különösen a közösen vett Úrvacsora megélésének igénye mindannyiunkban munkált, azonban az óvás és óvatosság is intett minket a megfontolásra. Ebben a dilemmában én személyesen minden esetben a lehető legóvatosabb álláspontot képviseltem, egyfelől gyülekezeti tagjaink, különösen az idősek egészségének megóvása érdekében, másfelől társadalmi felelősségünk tudatában a járvány terjedésének lassításában. Tudván, hogy szólnak érvek, elsősorban személyes ösztönzöttségek a valamilyen formájú nyitva maradás mellett, helyesnek és követendőnek tartom a zárásokat ajánló egyházvezetői, püspöki döntéseket.

Az ugyanakkor sajnos fel sem merülhetett, hogy megtartsuk a időszakra tervezett találkozóinkat. Így elmaradt a lelkészek-felügyelők találkozója, az egyházkerületi missziós nap, a munkaévközpont lelkész-találkozó és a Szélerőzsa is.

Igyekeztünk ahol lehetett az online formákat alkalmazni. Gyülekezeteink mind szélesebb körben használták az istentiszteleti közvetítések megoldásait. Tudjuk, hogy ennek teológiai, liturgiai és esemény-megélési dilemmái is vannak, mégis a kényszerhelyzetben kínáltak egy vékonyka szálát a

gyülekezeti közösség átmentéséhez. Ezt segítő, szorgalmaztuk a gyülekezetek digitális eszközhasználatának támogatását módszertanilag és ahol lehet, eszközökkel. Ugyancsak ezt a kényszerhelyzetet ellensúlyozandó indítottuk el a TeleTemplom kezdeményezésünket, aminek Hafenscher Károly testvérünkkel együtt kezdeményezője, rendező-producere lehettem. A médiahasználati sajátosságokhoz igazodott hosszúságú és ritmusú igehirdetések, áhítatok, meditációk egyházunk vezető igehirdetőinek szolgálatát tették elérhetővé mindenki számára, reménység szerint ösztönözve az ilyen helyi kezdeményezéseket is.

Az elmaradt szélesebb körű eseményeket viszont nem tudtuk online pótolni, csak a Szélerőzsa kínált ilyen programokat. Az egyházmegyei vezetői konzultációkat is online tartottuk, mint ahogyan az egyházi szervezeti élet a digitális térbe költözött. Mindennek a tanulási folyamata során egyre inkább látjuk, mint tudunk a későbbiekben kiváltani a személyes részvételekből, de mi az, ami sokkal hatékonyabb és célszerűbb jelenléti formában.

Igen érzékeny veszteséget okozott a gyülekezetnek a lezárások miatt a perselypénz elmaradása. Több gyülekezetben a hívek áldozatvállalása megtalálta a leleményes formákat, et egészítette ki az országos kezdeményezésű Digitális Persely programunk, ami lehetővé tette az adakozás alternatív útjait.

Mindez mutatja, hogy egyházunk egésze igyekezett a járványos időszakban továbbvinni működésünket, de őszintén meg kell mondanunk, hogy fontos ügyekben egyfajta lemeredés akadályozta a megkezdett és sürgető változásokon való munkálkodást. Három területet szeretnék hangsúlyozni, ahol a pandémia okozta nehézségek ellenére is folytatnunk kell ezt: a gyülekezeti szerkezetünknek a népmozgalmi és lelkesítő erőforrásokhoz igazítása, a gyülekezetek gazdasági önállóságának felépítése és a teológiai megújulásunk formálódása a bibliaolvasó köröktől kezdve teológiai képzésig, tudományos kutatásig.

2. Egyházi életünk a pandémia árnyékában

Miután 2019-ben véglegesült a kormányzattal között megállapodás végrehajtásának koncepciója, elindult az előkészítés a megállapodás középpontjába került területeken: a lelkesítő gyülekezeti munkájához szükséges infrastrukturális feltételek javítása (parókia-felújítások), a diakóniai munka, az óvodai hálózatunk kiterjesztése, az evangélikus kórházi fejlesztés és az Evangélikus Hittudományi Egyetem támogatása. A konkrét felmérések megtörténtek, a gyülekezeti egyeztetések is jól haladnak. A helyi szempontok érvényesítése, beleértve a helyi társadalom képviselőinek bevonását is, elengedhetetlen a beruházások valódi hasznosulásához, a gyülekezeti közösség erősödéséhez. Ebben a folyamatban természetesen időnként a viták, de fontosnak tartom, hogy a jog- és célszerűség mindenképpen érvényesüljön.

Az EHE támogatása meggyőződésem szerint együtt kell járjon egyfelől a lelkészképzés megújításával, másfelől az evangélikus intézményhálózat (oktatás és diakónia) számára szükséges szakember-utánpótlás felfejlesztésével. Minderről már elindult az egyeztetés, várjuk a fejleményeket.

Az egyházkerületi szintű gyülekezeti-lelkési támogatásokról a szokott rendben döntöttünk. Áldásos munkák eredményeképpen kiválóan halad Nyíregyházán a Nagytemplom felújítása, nagyon várjuk, hogy a lezárások után méltóképpen ünnepelhessünk együtt. Az ilyen nagyobb beruházásokat országos szinten támogattuk illetve figyelemmel kísértük, ha valahol forrás adódott ezekre. Külön is említem Salgótarján kiemelt támogatását, aminek szakmai és gyülekezeti előkészítése az új helyi lelkész és az egyházmegye felelősségteljes gondozásában megalapozott reményekre ad okot a gyülekezetépítési eredményekre. Hasonlóan jelentős mértékű a Szolnok Gyülekezet beruházása is, amit a gyülekezet átgondolt koncepciója tesz reménytelivé. Azt is szeretném jelezni, hogy az egyházkerület vezetése örömmel veszi, ha a nem egyházi egyeztetések révén érkező támogatásokról már az előkészítés időszakában tudomást szerzünk, így felelőségünket és a szükséges szervezeti támogatásunkat jobban tudjuk érvényesíteni.

Sajnos, gyülekezeti szinten szomorú folyamatok is folytatódtak az évben. Egyházkerületi elnökségünk egyértelmű állásfoglalást tett közzé Donáth László lelkész testvérünk ügyéről. Ebben egy hosszú, időnként megrendítő beszélgetéseket is magával hozó tényfeltárási folyamat tanulságait összegeztük. Az elnökség nem támogatta a Csillaghegyi Gyülekezet kérelmét az időközben nyugdíj-korhatárát elért lelkész szolgálati idejének meghosszabbításáról. Az üggyel nem függetlenül kezdeményezte egyházkerületi elnökségünk, hogy jöjjön létre országos szinten olyan jelzőrendszer, ami lehetővé teszi az abúzust szenvedetteknek az odafordulást, ügyük kellően tapintatos, de határozott kezelését.

Tavalyi jelentésemben beszámoltam a Miskolc-Belvárosi gyülekezet igazgató-lelkésze elleni fegyelmi eljárás jogerősen elmarasztaló egyházi bírósági döntéséről. Sajnos, tavaly ősztől kezdődően újabb feszültségekről tájékoztattak minket a hozzánk forduló miskolci gyülekezeti tagok, presbiterek. A kerületi elnökség többször is felhívta mind Sándor Frigyes lelkész, mind az egész gyülekezet figyelmét a vitás ügyek testvériességen alapuló rendezésére. Ehelyett csak mégjobban elmérgesedtek a viták, jogsértések gyanúja merült fel, így a kerületi ügyészhez kellett fordulnunk, aki fegyelmi eljárást kényszerült indítani, valamint a gyülekezeti tagok megkeresése alapján az egyházi bíróság érvénytelenített egy közgyűlést is. Aggódo figyelemmel kísérjük a továbbiakat.

3. Járvány-kilátásaink

Az eddigiekből is látszik, hogy egyházi életünkben ugyan jelentős zavarokat okozott a járvány, de nem lehetünk a meghátrálás népe, hanem a lutheri örökséghez méltóan kell átgondolnunk, magasabb szinten mit jelent mindez a számunkra. Ehhez vetek fel végezetül néhány szempontot, további megfontolásra.

A Jóisten kegyelme legalább két emberöltő óta megóvott minket a természet pusztító erőinek össztársadalmi szintű, komoly károkozásától. Ez a kegyelem megengedte, hogy biztonságban tudva magunkat foglalkozzunk családjaink, közösségeink dolgaival, építsük egyházunkat. De valljuk meg, el is kényelmesedtünk, felelősségvállalásunk is tompult. Nem gondolom és teológialiga sem tűnik számomra helyénvalónak a járványt isteni beavatkozásnak tekinteni, inkább egy olyan figyelmeztetésnek, ami éles fényvel irányítja rá figyelmünket a saját korábbi felelőtlenségeinkre, amelyek a természet erőinek ezidei fölénk kerekedésében nagy szerepet játszottak.

Mindenekelőtt a teremtésvédelmi elköteleződésünk gyengeségére. A szakemberek egyöntetű álláspontja, hogy a járványok megszorodásához nagyban hozzájárul a természeti környezet ember általi kizsákmányolása. A mértéktelen fogyasztás kultuszának sem tartunk kellőképpen ellent, ami egyebek között az irracionális mértékűvé vált mobilitásban is tetten érhető – legyen szó a gazdasági tevékenységek távoli országokban való kihelyezéséről vagy akár a felületes utazgatások tömegéről. Most érezzük át nagyon is közvetlenül, hogy milyen visszaütő hiba is volt eltűrnünk évtizedeken át az egészségügyben dolgozók és pedagógusok megalázóan alacsony díjazását, az egészségügyi és oktatási infrastruktúra leromlását. És a szűkebb egyházi életünkben is most érzékelni, hogy mennyi feleslegesnek bizonyuló utazgatással, személyes értekezlettel terheltük a környezetet és saját lelki kiegyensúlyozottságunkat.

A járvánnyal tehát dolgunk van: mindenekelőtt vigyázzunk egymásra, vigyázzunk magunkra a távolságtartás és maszkviselés következetes alkalmazására. De ugyanolyan dolgunk, hogy hagyjuk magunkat felrázni: A kegyelmes Isten a szörnyű szám adatok ellenére is megóvott minket attól, hogy a más lehetséges pandémák még nagyobb gyötrelmei szembesítsenek minket tévutainkkal. Imádságos hálaadással köszönjük ezt meg és igyekezzünk megtisztulva feldolgozni a járvány súlyos következményeit. Ebben lelki támogatást adhat azoknak a példának a sora, amelyeket szerte az országban tapasztalhatunk gyülekezetinknél: az idősek segítése, az összekapaszkodás vagy éppen az olyan, megszólító erejű kezdeményezés, amit a Nyíregyházi Gyülekezet tett a kórházakban dolgozókért. Menjünk együtt tovább ezen az úton!

Erős vár a mi Istenünk!

Csömör, 2021. március 21.

Dr. Fábri György
egyházkerületi felügyelő